პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

ფასი ორი შაური

ნიანგი

№ 69 | კვირა, 10 ოქტომბერი 1926 წ. | № 69

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მეგობრული შარჟი

სრულიად საქართველოს გლეხკორთა ყრილობამ ამხ. შ. ელიავა და ლ. ქარ-თველიშვილი აირჩია საპატიო გლეხ კორებათ.

სიცილი, ჰიუმორი და „მაუზერი“

მწერლობაში ჭეშმარიტებათ არის დამკვიდრებული აზრი, რომ სიცილსა და იუმორისტულ ორგანოს შორის, ანუ მოკლეთ—სიცილსა და ჰიუმორს შორის უშუალო, თითქმის ორგანიული კავშირი არსებობს.

ამიტომ იუმორისტულ ჟუნალის პირდაპირ დანიშნულებას შეადგენს მკითხველთა გუნებაში სიცილის გამოწვევა, ზოგჯერ მხიარულების მთელი კოცონის დანთება.

სიცილი რომ სასარგებლოა, განსაკუთრებით—რიგიანი გაძღომის შემდეგ,—ეს მწყერჩიტამაც კი მშვენივრად იცოდა, მელა რომ აბრიყვა და თავი აცინებინა.

რითი გადუხადა მწყერჩიტამ მელას ასეთი სამსახური? თავის გაჩეხითა და მწყერჩიტასათვის განაწამებ ტანი დან სულის გამოფრთხობინებით.

ამიტომ იმ თავიდანვე, ე. ი. , მელას მწარე შემთხვევის დღიდანვე დამტკიცებულ ჭეშმარიტებათ არის აგრეთვე ცნობილი, რომ იუმორისტი სხვას აცინებს, თვითონ კი არას დროს არ იცინის. პირ იქით: თუ მელას ამ შემთხვევაში ცხადებულ ხვედრს მივიღებთ გამოსავალ წერტილად, გამოდის, რომ ჰიუმორისტი, ანუ სხვის ტუჩებზე სიცილის გამომწვევი პიროვნება არა თუ არასოდენ არ იცინის თვითონ, არამედ ყოველთვის ტრაღიკულად ათავებს თავის საკუთარ სიცოცხლეს.

მართალია, მე იუმორისტად არავინ მაგდებს, მაგრამ თავისთავს მე თითონ ვთვლი იმორისტად. და, განა, რომელ „ცისფერ ყანწელზე“ ნაკლები ჭკუა მაქვს მე, რომ თავისთავს ძალად იუმორისტად არა ვსახავდე, როცა ისინი, თავიანთავებს უდაო პოეტებათ აღიარებენ და საქართველოში დღეს უკონკურენტო პარნასელებათაც კი რაცხავეენ?!

ასეა, ჩემო ტასია, ვამბობ მე. მორჩა და გათავდა: მე გახლავარ დიდებული და, თუ გნებავთ, უდიდებულესი იუმორისტი!

მე პოეტიცა ვარ იმავე დროს და,ვინაიდან პოეტებისათვის კანონი არ დაწერილა, ამიტომ ყოველივე ის, რაც სავალდებულოა იუმორისტისათვის საზოგადოთ, როგორც ეს ზევით მოვიხსენიეთ, ჩემთვის სრულიად მიუღებელია, როგორც დაკანონებული და სავალდებულო რამ.

მაგალითად: აი, მე ვსწერ იუმორისტულ ჟურნალისათვის წერილს, ე. ი., „ვიქ საქმესა ჰიუმორულს“, მაგრამ სრულიად ვალდებულად არ ვრაცხ თავს, რომ ვისმე პატივცემულ ტუჩზე ამითი სიცილის თუნდაც ოდნავი შუქი გამოვიწვიო.

მე ამ შემთხვევაში, რა თქმა უნდა, მოგახსენებთ მამაკაცებზე და არა ქალებზე, და ის შემდეგი მოსაზრებით:

მართალია, ქალები და კაცები დღეს კანონით გათანასწორებულია, მაგრამ მე მაინც ეჭვი შემდის იმაში, რომ ქალის მიერ ხელმოწერილი ვექსილი დღეს რომელიმე ბანკმა გაანაღდოს. თუმცა არ შემიძლია აქვე არ შევნიშნო, რომ ამ მხრივ არც მამაკაცებია დღეს ქალებზე ბევრათ უფრო სანუგეშო მდგომარეობაში იმათ გარდა, ვინც ვექსილებს დღეს ხელებს აწერინ ზოგჯერ ყოველგვარი ვალდებულობის გრძნობის გარეშე.

მეორე მოსაზრებას იწვევს ის გარემოება, რომ ამ წერილის კითხვის დროს, შეიძლება რომელიმე ჭკუის კოლოფმა ქალის ტუჩებზე შენიშნოს ალისფერი რაიმე ზოლი და მან იგი ჩასთვალოს სიცილის შარავანდათ.

აქ, რა თქმა უნდა, ეგრედ წოდებული „დალტონიზმი“ (თვალის ერთნაირი სნეულება, რომიოიც მხედველობის სიყალბეს იწვევს) სრულიად არაფერ შუაშია, ვინაიდან ქალის ტუჩებს წითელი ზოლი თითქმის სამოთხის დროიდან მომდინარეობს და, ახლა თუ ასე იხშირა ამ მოვლენამ ჩვენებურ ქალაქის ქუჩებზე, ეს იმიტომ, რომ ჩვენ ისევ სამოთხეს და ამ შემთხვევაში—უკვე ამ ქვეყნად ნამდვილ სამოთხეს ვუახლოვდებით.

თვითონ წითელი ზოლიც ქალის ტუჩებზე სწორეთ იმისი უტყვად მოლაღადეა, რომ იმ ზოლს იქით ქალი მთლად სამოთხეა და ტუჩებიც—შესასვლელია ამ სამოთხეში. (უკაცრავად იმ დაწესებულებებთან, რომლებიც თავის კარებზე აწერენ არა „შესასვლელს“, არამედ „შესავალს“ და ამას ისინი სჩადიან იმიტომ, რომ ყოველი დაწესებულება დღეს მართლაც მარტო „შესავალს“ წარმოადგენს იმ დიადი დრამისას, რომესაც ეწოდება შემდეგ „წმენდა“, „შემოკლება“, „შეკვეცა“, „მოკვეცა“ (წელში უფროსის წინაშე, რა თქმა უნდა) („შეკრეჭა“ (კბილებისაო უფროსისათვის, თუ იგი შენზე უფრო მაღალია) და ბოლოს „შეხვეჭ“ (ფულებისა სალაროში, ხოლო იქიდან—საკუთარ ჯიბეში), რის შემდეგაც იწყება სისხლის სამართლის მილიციასთან ცოტა „კონცესიები“ და ყველა ეს უსიამოვნება ბოლოს თავდება პროკურორის მცირედი სიამოვნებით, თუ დახვრეტა მოგისაჯეს, როგორც დამნაშავეს სახალხო ქონების გაფლანგვში.)

ჰო... იმას მოგახსენებდით, მე სიცილზე მინდოდა წერა და აი, დალახვროს ღმერთმა, უნებლიეთ ტირილზე კი გადავედი.

თუმცა პოეტმა სთქვა, მგონი: „ზოგი სიცილი ცრემლზედ უფრო მწარეა“-ო, მაგრამ მე ნამდვილ სიცილზე მოგახსენებთ, ცრემლის დენამდე სიცილზე და არა ისეთზე, რომელიც მხოლოდ ცრემლის დენას უდრის.

დიახ, ჩემთვის კანონი არაა, მაგალითად, ის, რომ ჩემმიერ თქმულმა სხვა აცინოს, ხოლო მე კი გაბერილ ფშუტურასავით ვიდგე, და ამას გულგრილად ვითმენდე.

სიცილი ბევრნაირია:

სიცილი, ღიმილი, დღლაბვა, ცქლაპვა, ცქლიპვა, პიწკვა, პუწკვა, ხირხაცი, ჩითხითი, კირკიცი, კისკისი, ხორხოცი, როხროხი, კორკოცი, კარკაცი, ხარხაცი, რახრახი, ტარტახი, [illegible] ჯლოყინი, ღლოჭინი, კვიაცი, კიასი, ბრიხინი, ბლიყინი ხვიხვინი და სხვა.

როგორც ხედავთ, სიცილი ბევრნაირია და უფრო მეტ ნაირი თვით ჰიუმორიც.

ეს ჩემი წერილიც ერთ იუმორისტულ წერილთაგანია, მაგრამ წინასწარ ყოვლად შეუძლებელია იმისი თქმა, თუ რა ხასიათის სიცილს გამოიწვევს ის მკითხველთა ტუჩებზე.

შეიძლება ზოგი ისედაც გააბრაზოს, რომ ტუჩებზე დორბლებმაც ერთი ორი (თუ მეტი არა) კიდეც შემოგვიკურთხოს.

მათი ნებაა.

ჩვენ უკვე ჩვენი მოვითავეთ: ეს წერილიც დავსწერეთ, ზედ კიდევაც ვიცინეთ, ხოლო ნათქვამია: „ნამდვილად იცინის ის, ვინც ბოლოს იცინისო“, ახლა რედაქტორის საქმეა: გაბრიყვდება, გაიცინებს და—ჰონორარს გადიხდის, არა და—ჩვენ გაგვაცინებს, ხოლო მას, ამის შემდეგ, უეჭველად რაიმე ტრაღიკული ბოლო მოელის. ყოველ შემთხვევაში ამ წერილის დამწუნებელს, რედაქტორი იქნება ის, თუ უბრალო მკითხველი, თუ „მაუზერი“ არა, უბრალო სიკვდილი მას მაინც არ ასცილდება.

ციცი.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ოი, წმინდაო გულ,ბრყვილობავ!

ვარდენ: რად ჩამოგიშვია ცხვირი თედო?

თედო: ნუ ჩამოუშობ, თუ ბიჭი ხარ! სულ წაწყმედილი სიდედრი მომიკვდა. რომ სამარხის ფული ამელო, დედათ ჩავწერე მოწმობაში. სტრახკასის თავმჯდომარემ პირი მიშალა: „შენი დედა უნდა ყოფილიყო"-ო... რომ კითხოთ ასე ამბობენ: ქალი და კაცი ერთ უფლებიანი არიანო... ვინ გაოყო ცოლი და ქმარი. ჩემთან თუ არ ცხოვრობდა სოფელში ხომ იყო? ეს არის რომ იძახიან: პირი სოფლისაკენო?.. იმის ხუთი თუმნისთვის ნამდვილ ჩემ დედას ხომ არ მოვკლავდი?!

ამას წინად ჩემ ცოლის დას ბავში შეეძინა. რომ რძისა და დაბადების ფულით მესარგებლა, ბავში ჩემად ჩავაწერინე. ამაზე გადამემტერა სტრახკასის თავმჯდომარე და აღარ მასვენებს. კაცო, რა სისულელეა: ჩემ ცოლს თუ არა, ჩემ ცოლის დას ხომ შეეძინა? რა შორებელი არიან ერთმანეთის?! აბა ჩემ ცოლს რომ ვუყურო, ეგება სულ არ შეეძინოს შვილი. ჩემ მეზობელ ონისიმეს „დიზინტერიამ" სამი ბავში მოუკლა სამივეს სამარხი „დიზინტერიამ" სამი ბევში მოუკლა; სამივეს სამარხი განადგურდი, ამოგიწყდეს ოჯახი და მაშინ მოგცემთო... ეს არის მაგათი კანონი?!

ვარდენ: წერა კითხვა ხომ იცი?

თედო: ქადაგობენ:—არ დარჩეთ არავინ წერა-კითხვის უცოდინარიო... მარბენინეს კლასში, მასწავლეს წერა-კითხვა, ციფრები,—მარა თუ არ მომცემენ საშუალებას რომ მოვიხმარო, სწავლა რაღა ეშმაკად მინდა.

კარდენ: როგორ თუ არ გაძლევენ საშუალებას?!

თედო: როგორ და „ბილიუტინის" ფული მერგებოდა 10 მანეთი; ათს წინ ერთი ხაზი ჩამოუსვი და ასად გავამრავლე. ესო „პოდლოგი" გაგიკეთებიაო. რავაც უნდა ისე იტყვიან"

ვარდენ: კრებებზე არ დადიხარ?

თედო: რაღაც ეშმაკად ერთხელ დავესწარი და კინაღამ დამახვრჩეს. ხუთი თვის საკავშირო გადასახადი არ მქონდა შეტანილი და ხალხს რომ ჩემი ცოლ-შვილი არ შეცოდებოდა, თავმჯდომარე კავშირიდან მიპირებდა გაძევებას, მერე რომ ვერაფერს გახდა, ასეთი ბრალდება წამომიყენა: კრებებზე იგვიანებო. ამის შემდეგ არც დაგვიანებით ვაწუხებ და არც ადრე მისვლით.

კავშირში აწი რაღა ეშმაკი მინდა! რაღაც ეშმაკად 30 მანეთი ვისესხე. სულ დიდი ხუთი თვე შემიჩერდა, ვერ შევიტანე, ამისთვისაც ერთი ამბავი მიქნეს. სამი თუმანი კი არა,ამ ხალხმა სამი ათასი სახელმწიფო ფული შეჭამეს, მარა ერთი წლის შემდეგ, ქე გამოუშვენ ციხიდან... ჰო-და მე რომ ჩვენი კასის სამი თუმანი შევჭამო, ამითი რა დავშავდებ?! რომ ჰკითხოთ, გაიძახიან: მუშის არის ქვე-[illegible]ო. კავშირი რო ამას გიზამს, ადმინისტრაცია რა ხეირს დაგაყრის? ჩეკამ მითხრა—ციხეში უნდა გაგზავნოო.

ვარდენ: ცნობ შენ თავს დამნაშავედ?

თედო: არ ვცნობ, მარა ქვეყანა რო შამოგძახებს:—სულელი ხარო, უნდა გაჩუმდეო,—გამიგონია ცხონებულ სიდედრისაგან.

ვარდენ: სოციალური მდგომარეობა როგორი გაქვს?

თედო! სოციალური ჩემისთანა ვის აქვს გავლილი! 1916 წელში ქუთაისში ალიხანოვს რომ ბომბა ესროლეს, მისი ხმა ჩემზე უწინ არავის გაუგონია. კაზაკებმა ნემსაძის შენობას რომ ცეცხლი წაუკიდეს, იმ ცეცხლს ისე უყურებდი, როგორც მე ეხლა შენ. მერე ზესტაფონში რომ გადაწვეს. კიდევ 1905 ბუდუ მდივანი ბაღში რომ ქადაგებდა, ვინ იყო საყურებლად ხეზე გასული? მე! ვინ უსმენდა დაინტერესებული? მე! ახლაც მახსოვს მისი სიტყვები: ამხანაგებო, ერთობა და ძმობაო...

ვარდენ: მაგას არ გეკითხები. ოჯახური მდგომარეობა როგორი გაქვს, რომ შეგიმსუბუქონ სასჯელი! ღატაკი თუ ხარ?

თედო: ახლა მაგათი გულისთვის ვენახს და ყანას ვერ მოვსპობ და რაღაც ორ სართულიანი სახლი მიდგია, იმას ხომ ვერ დავწვავ!?

ვარდენ: იცი რას გეტყვი: შენ საკმარისად გქონია ცოდვები. და მიეცი ასეთი შინაარსის განცხადება: „ვინაიდან დამნაშავე ვარ, ამ ბრალდებებში და მასთან ვარ სოციალურად ღატაკი, გთხოვთ მომათავსოთ გამასწორებელ სახლშითქო.

თედო: კი, მაგრამ ჩეკა ციხეში გაგზავნის.

ვარდენ: ასეთი განცხადების შემდეგ გაგაგზავნიან—გამსახლში.

თედო: კი. მაგრამ ციხეს სჯობია გამსახლი?!

ვარდენ: რა თქმა უნდა სჯობია.

მილიციელი: (თედოს) თქვენ დაპატიმრებული ხართ.

თედო: კი, მაგრამ მე გამასწორებელ სახლში მივდივარ!!

მილიციელი: მე გაგაცილებ.

თედო: რაღა ჯანი მაქვს: მაგრამ არ მომატყუო!

ვარდენ: გზა მშვიდობისა, თედო...

კოსტაიდი.

შვიდი აბაზი

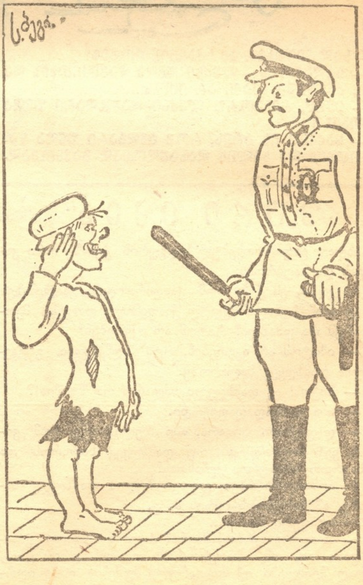

— ძია, არ დამიჭირო. ქურდობისათვის და სამაგიეროთ ჯამაგირის მომატების ამბავს გახარებ: თითოულ უცროსს მილიციელს მოგემატათ თვეში შვიდი აბაზი.

ჩვეულება

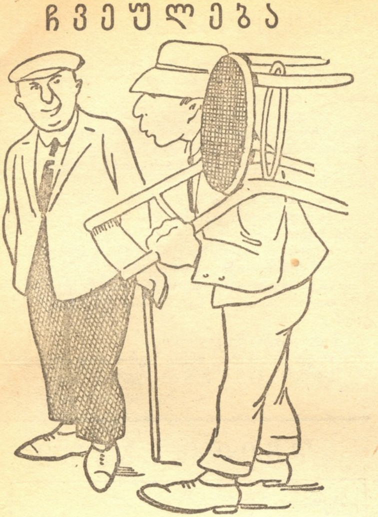

—სად მიდიხარ ამ სკამით, იოსებ?
— საღამოზე,—ლექსი უნდა წავიკითხო და იქნებ, კლუბში სკამი არ იყოს...
— მერე, როგორ?! ლექსი დამჯდარი უნდა წაიკითხო?!
— საქმეც ის არის, რომ ამდგარი უნდა წავიკითთხო და ხელის დასაყდომად გამომადგება.

„შური იძია"

ახლად გაფართოვებულ სადგურის ქუჩაზე ორი კაცი დგას და საუბრობს:

— კაცო, ეს ქუჩა რომ გააფართოვეს, გაალამაზეს და ცალ მხარეს მოკირწყლულ ქვაფენილი დააგეს, მეორე მხარემ რა დააშავა? რატომ არ აკეთებენ?

— იმიტომ არ აკეთებენ, რომ ალმასკომი გაჯავრებულია დამზღვევ სალაროზე.

— ბიჭოს! აქ დამზღვევი სალარო რა შუაშია!?

— აბა კარგად დაფიქრდი.

— დაფიქრდი კი არა, ასი წელიწადიც რომ ვიფიქრო, ვერ მოვიფიქრებ, თუ დამზღვევ სალაროს რა აქვს საერთო სადგურის ქუჩასთან?

— ალმასკომი რაკი გაჯავრებულია დამზღვევ სალაროზე, ამითი ჯავრს იყრის მაზე.

— არაფერი მესმის...

— არაფერი გესმის, მაგრამ ძალიან ადვილი გასაგები კია. აი, იმ მხარეს რომ ოღროჩოღრო გზაა, ადვილად შეიძლება იქ მოსიარულე მუშებმა ფეხი იღრძონ, ან კისერი მოიტეხონ და საქმეს მოსცდენ.

— მერე?

— მერე ისა, რომ ამის გამო გამცდარ მუშებს ყოველ გაცდენილ დღეზე უნდა მისცეს მისი დღიური ხელფასი დამზღვევ სალარომ და ამითი ზარალი ნახოს...

ნიკოს ახ—ლი.

„გაჩერება"

რონოდები სდგანან...
„გაჩერებები" გარბიან!..

ფარნიევს თუ ენება
ჩვენი გამოშტერება:
რონოდა რომ ერთგან სდგას,
გაგვირბის „გაჩერება!"..
დღეს აგერ სჩანს, ხვალ—იქ, ვით
გაგდებული პორტმანი;
რონოდს აქ შედგომა სურს,
მაგრამ უშლის ვატმანი.
შეხტები,—კონდუქტორი
შენ ათშაურს აგაძრობს,
არა და—„გაჩერება"
უეჭველად გაგასწრობს!..
სდგეხარ საქოს ვირივით
რონოდების ლოდინში:
„გაჩერება" გაგიძნა,
შენ რომ ეგდე ლოგინში!..
ახალ გადანაცვლების
ადგილს შეიშურები,
ხედავ: იქაც არ გხვდება,
სდგეხარ და იყურები...
ამ ყურებით, თვალებში
ჩინიც გამომელია:
ეს ბოძია, ის ბოძი,
თუ, ნეტა, რომელია?!..
აკვირდები ცივს ბოძებს,
ეძებ ახალს შესასვენს,
აქ ცუდს ისეთს რას იტყვი,
რომ თვითვე არ შეგარცხვენს?!.. ნ.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

თავსატეხი

მამაჩემი სახელოვანი ვაჟკაცი რომ არის და იყო, ყველამ იცის; თუ ვინმემ არ იცის, არც არის საჭირო, ვინაიდან ვინც იცის, ისიც საკმარისია და უკეთესია რომ არ იცოდეს.

მამაჩემს ჰყავდა დედაჩემი ცოლად. როცა დედაჩემი მოკვდა, იგი დაქრივდა.

მიცვალებული დავასაფლავეთ...

...და როცა ეკლესიიდან სახლში ვბრუნდებოდით, მამაჩემმა შემაჩერა გზაში და მითხრა

— შვილო, ქალი უნდა შეირთო; ხომ ხედავ—მჭადის გამომცხობი აღარავინ არის ოჯახში.

— არა, მამაჩემო, რა დროს ჩემი ცოლია! ისევ შენ შეირთე მეორე ცოლი ის სჯობია... ვეუბნებოდი, მაგრამ ვერაფერს გავხდი.

— კი, მაგრამ ვინ შევირთო?—შევეკითხე.

— ვინა, შვილო და, ამბაკოს ნაცოლარი, კარგი ქალია, პატიოსანი და მეოჯახე; მოსწრებული ქალიშვილი ჰყავს, გასათხოვარია და დროებით მოგვეხმარება ოჯახში.—

მეც დამჯდა მამის დარიგება და ასეც მოვიქეცი: შევირთე ამბაკოს ქვრივი, რომელსაც მზითვად მოჰყვა გასათხოვარი ქალიშვილი—ანეტა.

ცოლის შერთვის შემდეგ ჩემი ცოლის ქალიშვილი ჩემი შვილი გახდა

თურმე მამაჩემსაც ეს უნდოდა... არ გასულა ბევრი დრო და მამაჩემმა ჯვარი დაიწერა მაზე...

ასე რომ ჩემი შვილი ე. ი. მისი ბადიში ცოლად შეირთო. ჩემი—ქალიშვილი—მამაჩემის ცოლი გახდა ჩემი დედინაცვალი; ხოლო ჩემი ცოლი—რძალი მამაჩემისა, გახდა მაჩემის დედამთილი. ჩემს ცოლს ეშვა ვაჟი; იგი არის ჩემი ქალიშვილის ბადიში, ე. ი. ძმა ბადიშია თავისი დისა. ჩემს ქალიშვილს, იგივე დედინაცვალს ეყოლა ვაჟი, რომელიც არის ჩემი ძმა, როგორც მამაჩემის შვილი, მაგრამ ვინაიდან იგი შვილია ჩემი ქალშვილს, გახდა ჩემი ბადიში და მე კი მისი ბაბუა.

ა—ლ.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მეგობრული შარჟი

— ვანო, სიცივეები უკვე დაიწყო და ეხლა მაინც ჩაიცვი წინდები?!

— რა ვქნა, ჩემო ძმაო, ძვირი არის და ვერ ვიყიდე.

მ ი უ ს ა ნ ძ ი მ რ ა

ღმართმა ერთი რად აცხოვნოს, თუ მეორე არ წასწყმიდოს?!

შოთა

გერმანიის ფინანსთა მინსტრმა რენგალდმა სენ-სემასტირ'ში ინახულა ესპანეთის საგარეო საქმეთა მინისტრი ინგუსი და მწუხარება გამოსთქვა ლიგიდან ესპანეთის გამოსვლის შესახებ.
(დეპეშებიდან)

(იგავისებურად)

დათვსა, მგელსა და ტურას
ჰქონდათ არტელი მჭიდრო,
ტყეც სანადირო ერთი,
სამყოფი და სამკვიდრო;

ნანადირევის ჭამაც
საერთო, სუფრაც—ერთი,
ნადირობაში ზოგჯერ
თუ არ გაუწყრათ ღმერთი.

მართალი არის, ნადირს,
მეტს პოულობდა ტურა,
მაგრამ ვერ ჰკლავდა, თუნდა
ზედ ოფლიც მიეწურა;

და სადმე ქათამს, იხვს, ან
ბატს თუ იგდებდა ხელში,
აქ საარტელოც რაა?
თვით არ ჰყოფნიდა ყელში.

დათვსა და მგელს კი ამ დროს
გაჰქონდათ რისხვა ტყეში,
და ნადირს, ორ-სამს თუ არა,
თითოს ხომ ხოცდენ დღეში.

პირ-ბურტყლიანი ტურაც,
იქ გაჩნდებოდა წამში,
და მზა-მზარეულად სუფრას
პირნათლად ედგა სამში.

მაგრამ, ბუნება ითხოვს
და უკაცრავად ნურას,
თუ რომ ჭამაში მგელიც
და დათვიც სჯობნის ტურას.

ხედავს ის, თუ ეს ორნი
როგორ იტენენ პირებს,
თვითონაც დიდი ლუკმის
დათრევას დააპირებს.

მაგრამ უსუსტებს მას ყბა
და ელალება ძალზე,
მოხდა, რომ ზოგჯერ კბილიც
ილრძო ნადირის ძვალზე...
(თაიბედი დაიწყევლა...
ცრემი მოადგა თვალზეა!...)

და ბოლოს გამოუტყდა
თავის-თავს, მოდეთ, მოძმეთ,
რომ არ შეეძლო ყოფნა
მას ამ სურათის მოწმეთ.

ადგა და სამეულით
გარიცხა თავისთავი,
ღმერთს დაუმადლა, მრთელად
რომ გაიტანა ტყავი!..

მგელსაც ეწყინა, დათვსაც
ტურის ასეთი ქცევა,
თუ სხვა არ ნახეს ვინმე,
კავშირი დაიქცევა.

სძებნეს ბევრი და ბოლოს
აწვიეს მელა-კუდა,
მას ჩააბარეს სახლი,
სუფრა და საგზლის გუდა.

ამბობდენ: ამის შემდეგ,
მელამ რომ ნახა ტურა,
მიუსამძიმრა წასვლა
და ცრემლიც მოიწურა.

უთხრა: „უშენოთ არტელს
ღააკლდა დიდი ძალა:
სახლიც შემჩატდა, სუფრაც
და გუდაც დაიცალა!“.

გულში კი ჰფიქრობს ასე:
„შე გაიძვერა, შენა,
შენ რომ არ წასულიყავ,
მიმძიმდა თავის რჩენა.

ახლა კი სუფრას სამში
თავში ვუდგევარ, განა:.
მგელსაც კი შეშურს, დათვსაც
ლუკმის ღრჯნა ჩემისთანა!“.

ონისიმე.

ეროვნული

ნ ა უ ც ბ ა დ ე ვ ი

ცოლი გაბრაზებული წავიდა თავის ამხანაგთან; (მაგრამ მგონი, უფრო ჩემს „ამხანაგთან).

— შენთან ცხოვრება ჯოჯოხეთია-ო... ასე წამომძახა, რომცა კარები გაიხურა.

მე მარტო დავრჩი და..

დღიურში მინდოდა დღევანდელი ამბავი ჩამეწერა, რომ ამ დროს გაისმა ტელეფონის წკრიალი.

— დაგექცეს ოჯახი ვილაცა ხარ,—წომოვიღლუღე და მილი ხელ'ში ავიღე.

— გისმენთ... დიახ!.. მე ვარ... ვინა?.. ტარტაროზი!?! (და მე სკამიდან წამოვდექი; ასე მეგონა, რომ ტარტაროზი ტელეფონ'ში მხედავდა, რომ სკამზე დამჯდარი ველაპარაკებოდი). რას გვიბრძანებთ?

— ერთი გვერდის მასალა მაკლია. აუცილებლად რამე უნდა დასწერო და გამომიგზავნო.

— თემა არა მაქვს, არაფრის დაწერა არ შემიძლია...

— ძველი დაწერილი გექნება რამე... სულერთია..

— არაფერიც არ მაქვს, რაც მქონდა, ყველა მოთავსებულია.

— ბევრს ნუ ლაპარაკობ... ერთი გვერდის მასალა საჩქაროდ გამოაგზავნე რედაქციაში. აბა, ერთ გვერდს ცარიელს ხომ ვერ გავუშვებთ? სულ რომ არ იყოს, საზღვარგარეთის პრესა ახმაურდება, თითქოს ჩვენ'ში სასტიკი ცენზურა იყოს და ამიტომაც, თითქოს, ცენზურას არ გაეშვას ტარტაროზის მთელი გვერდი... გესმის? ჩქარა გამოაგზავნე.

— კი... მაგრ... კი...

— კაცო, რა გაწუხებს შენ?.. რამე კი გამოგიგზავნე და მეტი რა დარდი გაქვს?!

— ამხანაგო ტარტაროზო, ყველაფერი კარგი, მაგრამ არავითარი მასალა არა მაქვს, გარდა დღიურისა, რომელშიც ჩემი ოჯახის ამბავია.

— ჰოო-და ყველაზე უკეთესი... მაგას რაღა სჯობია...

— რას ამბობთ, ამახანაგო ტარტაროზო?! ამის დაბეჭდვა და ისიც ჩვენს ჟურნალში, რომელიც იუმორისტულია და სახუმარს, როგორ შეიძლება? მე მრწამს დღიური იყოს სასაცილო-სახუმარო, რომ მისი კითხვა მკითხველს კი არ უნდა ალონებდეს, ასევდიანებდეს, არამედ, პირიქით: ართობდეს, აცინებდეს... ჩემი დღიური კი, ეს არის მწუხარების კრებული, ცრემლიანი სტიქონები და დაჭრილი გულის კვნესა.

— ნუ სტყუი!.. ეს არ შეიძლება... შენი ცხოვრება არ იქნება მაგნაირი, როგორც შენ ახასიათებ... რა ვიცი რა, ძალიან ამასხარავებ ყველას და ქვეყანას დასცინი... არა მგონია, რომ შენ ოდესმე მწუხარე იყო...

— ოჰხ! რომ იცოდე...

— არ ვიცი, და მინდა გავიგო... ამიტომაც გამომიგზავნე მაგი შენი დღიური... შენ თუ ცხოვრებაში რამე სამწუხარო გაქვს, სხვას რაღა ექნება?.. დეე, ჩვენმა მკითხველებმაც იცოდეს, რომ მათ საპატივსაცემოდ, მათ გასართობად ვსწერთ ჩვენ სახუმარო, სასაცილო ამბებს, თორემ ძალიან ხშირად არც კი გველხინება.

კვირას მკითხველები უნდა გავამხიარულოთ; ეს ბრის ჩვენი ვალდებულება. თუ გინდ მიცვალებული გვედგას კუბოთი სახლში, მაინც უნდა შევასრულოთ ჩვენი საქმე... გამოაგზავნე რაღა!

— კიდევ ვიმეორებ, რომ დღიური მელანქოლიით ბრის სავსე და ჩვენი მკითხველი...

— ისელო, მოთმინებიდან ნუ გამო[illegible]!.. [illegible] და მორჩა... არ მინდა, ბატონო, სახუმარო-სასაცილო წერილი. სწორედ მელანქოლიური მასალა მესაჭიროება... რატომ ყოველთვის ვაცინოთ მკითხველი? ერთხელაც დავაფიქროთ, რათა ამით შემდეგ კიდევ უფრო დაგკათვალონ და იუმორს უფრო პატივისცემით მოეპყრან... მე გეუბნები, რომ სწორედ მაგნაირი მასალა მესაჭიროება..

— კი მაგრამ, ჩემი ოჯახური ცხოვრების ამბავს, რა ინტერესი და ხალისი ექნება სხვისთვის?

— ნუ გეშინია; მე დარწმუნებული ვარ, რომ ჩვენი მკითხველების დიდი უმრავლესობა [illegible] იქნება და ეს გარემოება [illegible] კიდევ უფრო ძლიერ ინტერესს გამოიწვევს ავტორისა და ჟურნალისადმი. მაგრამ ყველა ამას რომ თავი დავანებოთ, ნუ თუ ჩვენ სერიოზული ადამიანები არა ვართ, რომ, თუ ხანდახან არა, ერთხელ მაინც ვსთქვათ ჭკვიანური, ანუ არა სასაცილო!? (თუმცაღა სასაცილოში უფრო მეტი ჭკუაა).

— ამხანაგო ტარტაროზო, საქმე იმაშია, რომ რა ვქნა არ ვიცი... საქმე იმაშია, რომ, კაცო, ცოლი წაიკითხავს ჟურნალს და მაინც კი ვყევარ, ნუ გეშინია, აგდებული, და ახლა მთლად მომინელებს..

— მაგისი ნუ გეშინია.. მე დაახლოვებით ერთი გვერდის მასალა მაკლია... მარტო ერთ გვერდზე დაბეჭდავ და ერთ გვერდზე აბა რას ნახავს? მაინც რა გიწერია დღიურში ისეთი, რომ ასე გეშინია?

— რა მიწერია და, აი, მაგალითად:

7 სექტემბერი: ფული არა მაქვს. პირველში აღებული ჯამაგირი უკვე გათავდა. ამიტომაც: ცოლი გამიდიდგულდა, იქით, გადამიბრუნდა... (ამხანაგო ტარტაროზო, არ შეიძლება ცოლქმარის ინტიმიური ცხოვრება ვინმეს გავუზიარო).

— არაფერი; განაგრძე...

ასე გასტანს მანამდი, სანამ ფულს არ ვიშოვნი. ფულის შოვნა კი ხუთმეტამდი—ჯამაგირის მიღებამდი არ იქნება. ვისგან უნდა ვისესხო? ჩემი ამხანაგები ჩემსავით გაფხეკილები არიან. (ამხანაგო ტარტაროზო, ჩემს ამხანაგებს ეწყინებათ, რომ მე მათ გაფხეკილებს უწოდებ..

— არა უშავს!... სიმართლის თქმა თუ ვინმეს ეწყინება, —დეე, ეწყინოს... განაგრძე.

10 სექტემბერი. ეს თუ ცხოვრებაა, მაშინ ტუსაღის ცხოვრება ნეტარება ყოფილა. დღეს ცოლმა სკანდალი ატეხა. მიზეზი: უფულობაა. ო, ღმერთო, მალე მოიყვანე 15; ჯამაგირს მივიღებ და ცოლი შემირიგდება...

15 სექტემბერი, დილით. დღეს დილით ჩემი ცოლი ჩემზე უფრო ადრე ადგა. ჩაი გაამზადა. მეალერსება... მე ეს მიკვირს. თვეში ასე მხოლოდ ორჯერ იქცევა: თვის პირველს და ხუთმეტ რიცხვში, როცა მე ჯამაგირი უნდა მივიღო. კიდეც მაკოცა (კინაღამ) დამავიწყდა... რა სიამოვნებაა... მეც მერი პიკფორდსავით ვსწერ. იგი ხომ თავისი ქმრის ყოველ კოცნას დღიურში აღნიშნავს).

გენაცვალე, ჩემო ბიჭო, ჩემო მშვენიერო და საყვარელო ქმარო; ჩემო სიცხლევ, როგორც კი ჯამაგირი აიღო, მაშინვე წამოდი სახლში, ხომ იცი, მე უშენოთ ყოფნა მიძნელდება?! მალე მოდი; დღეს საყიდლები მაქვს.— მეუბნებოდა ცოლი.

— კი მაგრამ, როგორც ჩვენს კანტორას სჩვევია, თუ ჯამაგირი დღეს ვერ მოგვცეს?

— რაო? ვერ მოგცეს?! ვაი შენი ბრალი; თვალებზე არ დამენახვო? სახლში არ მოხვიდე ღამის გასათევად.

— გეხუმრე, მეხუმრე, თორემ დღეს ჯამაგირი აუცილებლად იქნება; დღეს კი არა, გუშინ კინაღამ დაარიგეს, მაგრამ ფული არ ჰქონდათ.

ეროვნული

15 სექტემბერი. ნაშუადღევი. თუ არ გინდოდეს ჭირიო... (ამხანაგო ტარტაროზო, უცენზურო სიტყვა და...)

— კარგი, კარგი... ვიცი შედეგი სიტყვები... ჯამაგირი დღეს არ მოგვცეს რა ვქნა? სად წავიდე? რომ არ მშიოდეს ქუჩებში ვიხეტიალებდი, მაგრამ მშია და რავქმნა? არც ფული მაქვს... ჯანი გავარდეს... რამეს მოვიგონებ გზაში სახლში მისვლამდი.

დაღვრემილი მივედი სახლში

— რა დაგემართა?.. ჯამაგირი ხომ აიღე?

— ვკვდები... მიშველე... ავად ვარ.

— სულიც ამოგხდენია... მე ვიცი შენი იშკილები: ჯამაგირი არ მოგცეს, ჩემი გეშინია და ავათმყოფობა მოიმიზეზე... როდის იქნებაო, აბა?

— ხვალ აუცილებლად იქნება,—წამოვიძახე მე ალტაცებით, *როცა მეგონა, რომ ცოლი შეურიგდა დღეს ჯამაგი*რის არ მიღებას.

16 სექტემბერი: თორმეტს საათზე მივიდე, დღეს ჯამაგირი და მაშინვე სახლისაკენ მოვკურცხლე, სამსახური მივატოვე. ცოლმა დამინახა აივნიდან, თუ როგორ ქლოშინით მოვრბოდი სახლისაკენ. შემატყო ჯამაგირის მიღება.

— გენაცვალე, რატომ ასე ფეხჩქარა წამოდი? ოფლი გამოგივიდოდა და არ გაცივდე, შენი ჭირიმე.—მომიალერსა ცოლმა და მაკოცა. (ეს ხომ დიდი ბედნიერებაა).

— ჯამაგირი ავიღე, გენაცვალე, ჯამაგირი,—ვეუბნებოდი ალტაცებით და ერთხელ კიდეც ვაკოცე (ეს მას არ ესიამოვნა, რაც შევატყვე იმით, რომ თავი მიიბრუნა და ნაკოცნარი ლოყა მოიწმინდა).

— ფული რა ოხრობად მინდა, თუ შენ გამიცივდი და ავად გამიხდი?! რა გაჩქარებდა? მაგის მოტანას ვერ მოესწრებოდი?

28 სექტემბერი. ისევ გაიარა ჩემს და ცოლს შორის შავმა კატამ; ეს შავი კატა გახლავთ: უფულობა. მაგრამ ორი დღე კიდევ და პირველში ჯამაგირს მივიღებ.

1 ოქტომბერი. კერიას ნახშირი: დღეს, ცხოვრებაში ერთხელ თავის დროზე მოგვცეს ჯამაგირი. ო, როგორ გაუხარდა ჩემს ცოლს! კიდეც მაკოცა (დიდი ბედნიერების ნიშანი). რა მიჭირს, რომ ყოველ დღე პირველი და ხუთმეტი იყოს; მაშინ ჯამაგირსაც ყოველდღე მივიღებდი... და ეს კი იმას ნიშნავს, რომ მე ჩემს ცოლთან მექნება ტკბილი ცხოვრება... ო, ნეტავი თითო თვე მაინც გაგრძელდეს პირველი და ხუთმეტი რიცხვები... ანდა ორი ცვრა ერთი დღის განმავლობაში მიდიოდეს, რათა ჯამაგირი მალ-მალე მივიღო. საკვირველია: ადამიანს უხარია თვეში ორი დღის ადრე მოსვლა; ეს ის დღეებია, როცა ჯამაგირს ღებულობს... საბრალო ჩვენო ცხოვრებავ, ჯამაგირის მალე მიღებისათვის, ვნატრობთ დღეების გავლას. მოკლებას დღენი ჩვენი ცხოვრებისა.

9 ოქტომბერი. მე უკვე დავრწმუნდი, ჩემს ცოლს ვუყვარვარ ჯამაგირის მიღების დღეების ორი დღით წინ და უკან. ეხლა სიცოცხლეს მიმწარებს: ზამთარი მოდის და პალტო მიყიდეო...ო, ეს ცხოვრება ვინც მოიგონა... მაგრამ ცხოვრების მომგონს კი არა, ზამთრის მომგონს რა ვუთხრა მე... მაგრამ ზამთრის მომგონს რას ვერჩი, ვინც ეს კავერკოტი მოიგონა; თუმცაღა კავერკოტის მომგონს რას ვერჩი, ვინც ქალი გააჩინა... ადამია ჩემი ხელიდან მოსაკლავი. იგი ოჯახქორი, გდებულიყო მისთვის სამოთხეში? ვერ მოისვენა, ქალი გაიჩინა და დაგვღუპა ყველა მამაკაცები... თუმცაღა ადამს რას ვერჩი! იგი თუ გასულელდა და ქალი ინატრა, მე რამ გამასულელა?.. ვერ დავეტიე ჩემს ტყავში?.. იგი მე! მიამოს ახლა... ხუთმეტის მოსვლამდი კიდევ ერთი კვირაა... ამ ერთ კვირას სახლში ყოფნას, *ერთი თვით ციხეში ყოფნა მირჩევნია...* ცოლი აღარ მელაპარაკება. ერთა ლიგის სამშვიდობო კონფერენცია აღარ შესდგება ხუთმეტამდი—ჯამაგირის მიღებამდი. ლოკარნოს სულმა დასტოვა ჩვენი ოჯახი და ჩვენს სალაროში დაბინავდა... ო, ხუთმეტო რიცხვო, მოდი მალე... მაშინ მოხდება ვერსალის ზავი და დამკვიდრდება მშვიდობა ოჯახსა შინა და ცოლ ქმარს შორის სათნოება. (თუმცაღა ეს დროებითი სტაბილიზაცია იქნება ჩვენი სიყვარულისა).

— ამხანაგო ტარტაროზო, აი ეს არის, და, მე მგონია, აქ არაფერი საინტერესო არ არის, რომ ღირდეს ამის დაბეჭდვა!

— შენ არ იცი, რა ხილია ხურმა.

— საქმე ის არის, რომ ეს აზრი, რომელიც ჩემს დღიურშია გატარებული, ჩემს მიერ მუშავდება სატარტაროზო წერილებად, რომლებიც ახლო ხანში უნდა მოთავსდეს ჩვენს ჟურნალში; ამიტომ ახლა ამის დაბეჭდვა მე უადგილოდ მიმაჩნია.

— მთელი ჩვენი ეხლანდელი საუბარი ტელეფონით და შენი დღიური, რომელიც ეხლა ტელეფონში წამიკითხე, მოთავსებული იქნება ხვალინდელ „ტარტაროზში“. მეტი მე არც მინდოდა მასალა... მშვიდობით...

— ????!!!!????!!!!

ჩვენი მიზანიც ეს იყო: ეს ადგილი, რომელიც ამ წერილს უკავია, ცარიელი არ გაგვიშვია. ხომ წაიკითხეთ? ისიც კარგია რომ ამდენხანს შეგიქციეთ... აწი შეგიძლიათ განაგრძოთ კითხვა.

ისელი.

შენიშვნა: არავინ იფიქროს, რომ მასალები გვაკლია,—და ამიტომ მოგვაწოდოს ყოველგვარი ხარა-ხურა. თუ მასალები დაგვაკლდა, ეს იმიტომ, რომ ყველა ხარა-ხურას აგზავნის.

ტარტაროზი.

ს ა ხ ე ლ გ ა მ შ ი

მწერლები
დღეს მაინც მოხდეს ეს სასწაული
(სტრიქონზე გვიწევს თითო შაური)
მთელი ზაფხული შევცქერით აქა...
(სიცხისაგან ტვინიც კი დაგვალაქა)

წათ...სას[…]ართთქიფანიძე
არც დღეს მოხდება
(ხვალინდ[…] ამ თვეს მომხვდება)
რადგან […]ს ფული არც დღეს აქვს,—
რაღას უშ[…]ნეტა, ამდენს აქ!

„პირი ქალაქისაკენ“

ხანამდვილე.

ნიკო კურუპაძეს ძალიან ახლობელ ნათესავების გარ-და არავინ არ იცნობდა.

ნიკომ ჯერ კიდევ ნეტარხსენებულ ნიკოლოზის დროს გაათავა საშუალო სასწავლებელი, მაგრამ უცნო-ბობის გამო ვერ იშოვა სათანადო სამსახური და ერთ სახელ-წიფო დაწესებულებაში უბრალო გადამწერად დაიწყო მუშაობა.

უფერულად მიდიოდა ნიკოს ცხოვრება.

მაგრამ...

რევოლუციამ სრულჰყო ანდაზა: „წინანი უკან და უკანანი წინ“.

და...

ნიკო სწორედ იმავე დაწესებულებაში დიდი კაცი გახდა.

ხარბი წელმა დატრიალდა.

ნიკო კურუპაძე ყველასათვის ნაცნობი პიროვნებაა.

— ნიკო, კაცო? ჩვენი ნიკო კურუპაძე? როგორ არა, ძალიან კარგად ვიცნობ?

— ის ხომ ჩემი ნაცნობთაგანია!..

— ის ხომ ჩვენი კუთხის კაცია!

— ნიკოს როგორ არ ვიცნობ!? მე და ის ერთ სკამზე ვისხედით და განუყრელი მეგობრები ვიყავით.

— ვერ წარმოიდგენთ, როგორი სიმპატიური ადამიანი არის.

— დღეს ვიყავი მასთან და როგორ ზრდილობიანათ მიმიღო!?

— „პრიამოი დუშკა“—გაისმოდა ყველგან.

სულ რაღაც ერთი თვის განმავლობაში, ნიკო კურუპაძე ყველასათვის ცნობილი პიროვნება გახდა.

ნიკო არ იყო განდიდების მოტრფიალე ადამიანი; მას აინტერესებდა მხოლოდ საქმე და ხალხის სამსახური. სწორედ ამას უნდა მიეწეროს რომ პირველ ხანებში ნიკო ყველასთან თავაზიანი და თხოვნის აღმსრულებელი იყო; მაგრამ სულ რამდენიმე თვის განმავლობაში ისე მოაბეზრეს თავი „ნათესავებმა“, რომ არ იცოდა რა ექნა.

— ნიკო, ადგილი მომეცი.

— ნიკო, ფული მასესხე.

— ნიკო, ჩემი შვილი სასწავლებელში მიაღებინე.

— ნიკო მთავრობასთან მიმიგზავნე.

— ნიკო, ოთახები მაშოვნინე.

და...

ვინ იცის კიდევ რა.

უამრავი ხალხი უხვევდა მისას. სოფლელები ყოველდღე ჩამოდიოდნენ. წინეთ ყველასაგან დავიწყებული ნიკო, ეხლა დღეში ოცამდე წერილს ღებულობდა:

— მართალია: არ მიცნობთ, მაგრამ იმედია პასუხს მომწერთ და წერილით გავეცნობით ერთმანეთს.

— არა გრცხვენია, ნიკო, მამაჩემი მამაშენის კარგი ნაცნობი იყო და ჩვენ კი ერთმანეთს არ ვიცნობ!? ამ ერთ თვეში მოველ აუცილებლად და გაგიცნობ.

— შენთან ლაპარაკი ძალიან მენატრება და მგონი მალე მოვესწრები. მინდა მანდ გადმო იდე, აქ ყოფნა ელარ მაძლევს ხელს... შენი იმედით გადმოვდივარ... ხომ იცი ჩვენი ხალხის ბრძნული თქმულება: „ძმა ძმისთვის,— შავი დღისთვისაო... ახლა ჭირობარ...

მართალია: ხელცარიელი არავინ არ ჩამოდიოდა, ყველას ჩამოჰქონდა ხოლმე ხურჯინით ან ამგიით: სა-მოლე გამხმარი ხაჭაპური, მეჭის ოდენა ყველი და თითო დახვრეტილი ქათამი, მაგრამ თვეობით ჩამოსულ სტუმრებს ეს ხომ არ ეყოფოდა!!

საშინელ პირობებში ჩავარდა ნიკო.

ნიკოს სოფელმა ლოზუნგი: „პირი სოფლისაკენ“ უკუღმა გაიგო და გამოუვიდა „პირი ქალაქისაკენ“. მეტი გზა არ იყო: ნიკო იმ ბინიდან ქალაქის განაპირა უბანში უნდა გადასულიყო.

ღრმასკომის დახმარებით ნიკომ საბურთალოზე იშოვა ორი ოთახი და იქ გადავიდა. ძველ ბინაზე დაიბარა თითქოს რუსეთში წასულიყოს.

სამიოდე დღე ნიკომ თავისუფლად ამოისუნთქა.

მაგრამ...

დიდი კაცის დამალვა განა ისე ადვილია?

და...

ერთ საღამოს ნიკოს ახალ ბინაზე სამი სტუმარი ეწვია.

ხერხი არ გამოდგა.

ახალი ბინა ყველამ მონახა და ნიკოსათვის ისევე დაიწყო ძველებური ტანჯვა-წვალება...

შ. გორისელი.

სატარტაროზო

ერთიანი … ბიბლიოთეკა

მუშის ვალია რომ ხმამაღლა,
რაც გულსა ცეცხლი მედება.
გზები ბევრია ბოროტი,
კაცის ბადეში გაბმული—
ოზურგეთის ეხლა აქვს
ქარხანა სარაჯ-სახეკვე—
სადაც რომ მუშებს უხდებათ,
შრომა და საქმე ზედმეტი.
ჩვენ სამუშაოდ გვიგზავნის
დღეში საათი თერთმეტი.
ზედმეტს ვმუშაობთ ყოველდღე-
არარავინ გვეძლევს პატრონი,
ხშირად მოიჭრის ქარივით
ბრძანა „დიდი ბატონი“.
იქვე იხილავ მოლურჯებულს
ოიჭო მავრიკეს მავათა.
მუშების მარად მიძულებს
და შემომცქეროდეს ავადა.
დათიკოც აქვე შეგხვდება,
ცნობილი ოჯახიმაბათა.
იქროს კბილები აშვენებს,
ნეტა რა ღმერთმ დაბადა!?
სოლომონი კი გამგეა,
მაგრამ კაცია მართალი;
(ცოტათი მოურიდება.
უყვარს ქალებში ფართხალი).
ისჯინული გვყავს ნემეცი,
კაცია მეტად ჭკვიანი.
ადამიანიც ეს არის,
ნამდვილი მირონცხებული.
კანცელარიის მოხელე
და მისი ბუხჰალტერია,—
სიტყვებით მუშას ემხრობა,
სინამდვილეში მტერია.
აჰქუცენ ჩვა ტარტაროზ,
მოუვლით, მოუვლითარია,
თორემ ტყავს გვაძრობს აქ ბენო
და მისი ამარბარია.

იტორიტო.

ს საჩილაო

ტარტაროზ, ერთხელ ჩამოდი
და გადაგვავლე თვალი.
ქარხნის გამგესაც შეხედე,
მგონი ის ახლაც მთვრალია.

რატომ არ ხედავს, როდესაც
მუშა იღუპა ლუკმის სიცხეში?
ფული კი არსად არა სჩანს,
თითქოს იყოსო ცისეში.

მუშა ლოდინობს, კარზე სდგას,
ტანზე აცვია არშია.
გამგე ზის თავის კაბინეტში,
სხვებსავით მას ხომ არ შია!?..

ტარტაროზ, შენი წყალობით,
იქნება მოშივდეს მალე.
ეუბნოს ჩვენი მოლოდინი,—
„დღეს არა, მოდი ხვალე“.

მიშა.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

პატარა თავგადასავალი

ტარტაროზო ამბავსა გწერ,
ამბავს მეტად გასაკვირსა:
ვნახე პეტა ნადირაძე
ჯდა მტირალი ზღვისა პირსა.

—

ვინ იცის თუ ის რას იღებს
უკანონოთ ქა: ქარს ხელში?
კოტრაბანდა მი: ხელშია,
ბზინავს ძვირფას სამოსელში.

—

ჰოდა პეტრეს სტუმრებოდა
გრიგოლ მისი მეზობელი.
ერთმანეთი არ ენახათ
გადის აგერ ათი წელი

—

გაჰკოცნეს ერთმანეთი,
გადაჰხვიეს ძმურათ ხელი
და მეზობლის პურ-ღვინოთი
ჩაიტკბილა პეტრემ ყელი.

—

გამოუტყდა მეზობელი
პურმარილში თუ რაც სურდა
და სოფლიდან ბათომისკენ
იგი რატომ გამოცურდა

—

უთხრა:—ჩემო ძმაო პეტრე,
შევაგროვე ცოტა ხურდა;
(ამ სიტყვებზე პეტრეს გული
აძგერდა და არახუნდა)
ცოლშვილისთვის მინდა ცოტა
საოჯახოთ კოტრაბანდი
და თქვენ ასეთ საქმეებში
ხართ ყოჩაღი, დარდიმანდი.

—

ამ დღისათვის გიგულებდი,
შემონახული მისთვის მყვანდი;
(ამ დროს სუფრას მოემატა
:ატლეტი და ცხელი მწვადი)

—

პეტრემ მხარზედ ხელი დაჰკრა...
—მაგის დარდი ნუ გაქვს შენო;
მე ვიცოხლე შენს ცოლშვილსა
კონ-ბეჭები დაუმშვენო.

—

სულ საწყალ ხალხს ვეხმარები,
მინდა ყველა ავაშენო;
არ იფიქრო—გიღალატო,
გულში მტრობა ჩავიშენო.

—

მე მყავს ერთი კარისკაცი,
ის მიზიდავს ყველაფერსა;
შენ მომეცი ახლა ფული,
ნუ ვაგრძელებთ სიტყვას ბევრსა,

—

იქნებ მალე ვერ წახვიდე,
დაგვიანდე ორ-სამ დღესა...
(გრიგოლიდან ასიანი
ჩუმათ პეტრემ იგდო ხელსა!).

—

ზის გრიგოლი... ელოდება
ინდიკოსა განაბული;
დღე დღეებსა ემატება,
დღეს გავიდა ხუთი სრულ

—

პეტრე ამბობს:—იგი კაცი
ჯერ არაა ჩამოსული—
ბოლოს... მიხვდა ჩვენი გრიგოლ,
რომ პეტრიამ „ყლინწა“ ფული...

ადგა გრიგოლ და წავიდა
დაღვრემილი, დადაგული,—
და შეჩივლა ძველ ძმა-ბიჭებს:
—შემისანსლა პეტრემ ფული.

—

შეიბრალეს რა გრიგოლი,
მიიმწყვდიეს პეტრე ჩიხში...
უთხრეს:—ჩქარა ჩამოთვალე
ის ფულები აგერ ჯიღში.

—

რა ქნას პეტრემ... კანკალითა
შემოიძრო წელზე ღვედი...
ექვს ჩერვონეცს დავაბრუნებს.
ოთხს ეწვია ცუდი ბედი

—

ეს ქამარი ოთხი ქე ღირს,
აბა რა ვქნა ამის მეტი?!
არ მაქვს მეტი არაფერი,
კაპეიკი განახვეტი.

—ე.

სამტრედია

მოსადილეებს არა აქვთ
სასადილოში ოხია.
ძაღლების მოსაგერებლად,
ხელში უჭირვათ ჯოხია.
ძაღლებს დასდევენ: ბიქტორი,
ილარიონ და თედორე,—
ერთს გააგდებენ, მაგრამ კვლავ
კუთხეში რჩება მეორე.
როიალი სდგას ძვირფასი
და ზედ დამკვრელი რჩეული.
(ის რუსეთიდან ამისთვის
არის აქ გამოწვეული).

დამკვრელს ვერ ნახავთ უკეთესს,
ვინ იცის რას არ ტიტინებს.
მარშებს დაუკრავს ისეთ, რომ
დაბმულ ძაღლს ააწყვეტინებს.
ფასებს ნელ-ნელა უმატებს,
რომ არ დაერვათ ვალია;
კერძები შეავიწროეს,
შიგ ჩაურიეს წყალია...
ეჰ, ჩემო „ეპო“ ძმაოჯან,
ეს „ეკრეჟიმი“ ფუჭია...
სჯობს: წითელ სასადილოში
ხალხს გამოუძღოთ კუჭია.

ა. ეწერ-მაშელი.

მესტვირული

I.

ყველამ... ყველამ დამივიწყა,
თითქოს შეკრეს ერთათ პირი.
არავინმა არ მიიღო
ჩემი ტანჯვა გასაჭირი.
არავინ არ დააფასა:
ჩემი შრომა, ჩანგი, სტვირი;
ვისაც ვთხოვე შემწეობა,
მიუბრუნა ეშმაკს პირი.
ყველგან დამრჩა პირი ღია,
სიტყვა ყელში განახირი;
მიკვირს ასე რატომ დავრჩი,
ყველასაგან განაწირი.
ალბათ მიტომ, რომ არა მაქვს,
ტკბილი ენა, კუდი გრძელი;
ლაქუც-მიეთ-მოეთობა—
ვერ ვიკისრე, ვერ შევძელი,—
და ამიტომ არავინ არ
გამიწოდა ძმური ხელი;

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მზად არის

— ამხოზენ: ხარევიზიო კომისია მოდისო!

— მე მზად ვარ მის შესახვედრად.

(„კროკადილი“-დან)

ვერ ვიღერსე, და არ მერგო
სამსახურის სავარძელი.
ავდექი და ნაღვლიანმა
გადვიკიდე ჩემი სტვირი
და ვესტუმრე ქუთაისსა
ცხარე ცრემლით ანატირი.
მივადექი „განმუშკავშირს“,
გადავიღელე გულის პირი,
თავი ისე შევიბრალე,—
ისიც დარჩა ანატირი.
გამისტუმრა იმედებით...
თუ ასრულდა დანაპირი!...

II.

გავთამამდი, ვინახულე,
განათლების ზალის არე,
დამხვდა კაცი „კაბინეტში“...
ხმა ბოხი და ქუშ-მწყრომარე.
შემეშინდა, მოკრძალებით
გაუწოდე არძა მწარე,
სთქვა: „იხედაც ქე ვიციო!“
და გადმდო იქეთ, გარე.
გამცანა, მითხრა: „ძმაო,
შენ ვინ მოგცემს სამსახურსო!?
ტანადობა არ გივარგა,
ვერ იცეკვებ შენ ლეკურსო.
უნდა გქონდეს ბადრი სახე,
რომ ეამოს ეშხით გულსო,
შევეცდები, რომ დავფარო
შენი ნაკლი, თუმცა მე მძულსო,
რას ვიზამდი? წამოვედი,
გამეცინა მწარედ, ნილა...
და ვინატრე: ნეტა ვიყო
გოგო ტურფა, ცურგუმილა!“.

კვინტაძე.

ტარტაროზს

(ქუთაისიდან)

შენი ბრძანების თანახმათ
ქუთაის ჩაველ ხვლიკია.
არგებს ზოგიერთს რომ აქაც
აუწვათ კუდის რიკია.

—

ქუთაის ველარც კი იცნობ
მწვანე ბაზარი სავსეა
სულ გამოცვლილა სახითა.
დამპალ ხილითა და ხახვითა.

—

ქალაქის ბაღში სავსეა
ნაირ-ნაირი ხალხითა.
მოდი, იხილე, ტარტაროზ,
დასტკბები ამით ნახვითა.

—

ბევრს ქურქი გამოუცვლია,
ზოგს შეუკნაჭავს წვერია;
ენით თაღლითობს, ისე კი
გულში მუშების მტერია:

—

თეატრში შეველ და ვნახე
ბებია ჩემი ანუსა;
როცა ეს ერთხელ სარკის წინ
იცხებდა ფერ-უმარილსა.

—

ხალხი შიგ მაინც არ დადის,
რის მაქნისია შეგნება?
მე ვფიქრობ: ყველა ისინი
შენ ჩანგალს წამოეგება.

—

ცოტას დავიცდი ჯერ კიდევ,
დავივლი კარგათ ქალაქსა,
გადმოგიგზავნი ზამთრისთვის,—
ეხლა კი გავსწევ პარიზსა .

ტყიბულელი ხვლიკი.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

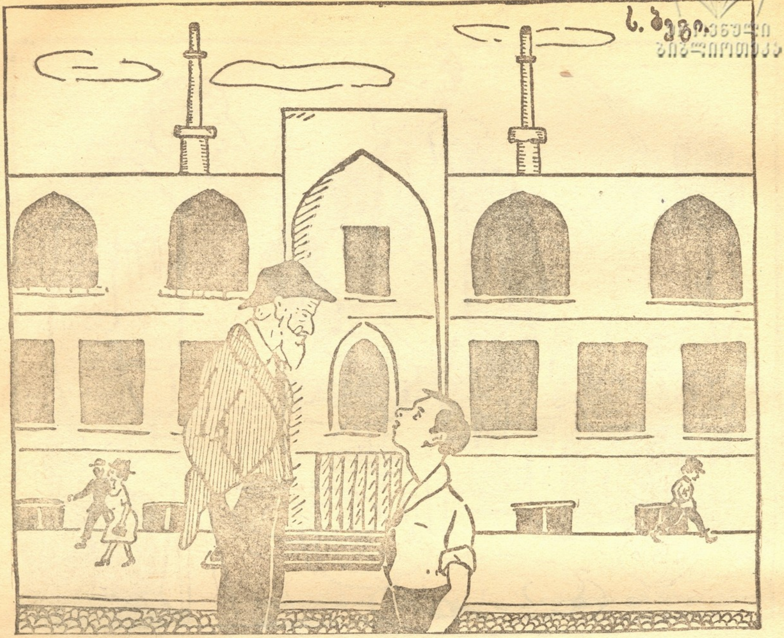

— ბაბუა, როდის დაიწყეს ა. მუზეუმის აშენება?
— კარგად არ მახსოვს... მაშინ მე შენზე უცროსი ვიყავი.
— როდის დასრულდება?
— ამის თქმა უფრო ძნელია... დაახლოვებით ალბად მაშინ, როცა შენ ჩემსავით მოხუცი იქნები.

სამტრედია

ჩემო კარგო ქალაქო,
რაზე მოგიწყენია?
ეს ლრუბელი, ეს ნისლი,
სრულიად არ გშვენია.
საქონლისა ექიმის
თუ გაწუხებს ყურება,—
დამაცალე და მე მას
გადავაქცევ ყურებათ.
რომ ის ჩხირად არ აგდებს
სხვისა ჩივილს, მუდარას—
ბევრი გლეხი დალუპა,
ჩააცვა სუდარა.
ან რევიზორს ლომაძეს
(თუ არ დაიკვეხებსა)
უბილეთოთ მგზავრებით
შეუბორკავ ფეხებსა...
კრინიტსკიც თუ არ მოგწონს
თავის „ლამაზ“ ქალებით,—
თუ მას მუშის დანახვა
ეზიზლება თვალებით—
შემწევს ძალა იმდენი—
გაუჩინო ქარები.
საყვარელო ქალაქო,
გთხოვ ნუ მოგიწყენია!
წითელ სასადილოზე
ვიცი, თქმა რომ გრცხვენია.
მაგრამ მაინც **ერმილე**
ვოქებიან ლორებით,
ხანაც დადის ღიმილით,
და ხან დანალონები.
ბინძურ სუნით სუნთქავენ
სასადილოს სტუმრები...
(ე, ერმილე, ერმილე,
დღეს მე არ გეხუმრები)...

ჭაგნელი ბზიკი.

ზენობანი
(ოზურგეთის მაზრა)

სალამი შენდა, ტარტაროზ
ჯოჯოხეთისა მპყრობელო,
ქვეყნად სიმართლის მთესველო,
სიმრუდის დამამხობელო.

რა სათქმელია, მაგრამ, ეჰ!
უნდა დავიწყო თავიდან,
ვფიქრობდი უკვე გვეშველა,
რადგან ძველი დრო წავიდა.

უძალლოთ ჩვენი სოფელი,
მე არც კი მახსოვს ძველათა,
მას მუდამ ჰყავდა პან—ელი,
ქომაგათა და მცველათა.

ებრძოდა სოფლის სიბნელეს.
მაგრამ სოფელი ბილწია,—
და რაღაც ბანკის შესახებ
მას დაარქვეს: „ყლინწია“.

ეხლა მე მგონი ღვდლობა სურს,
აელადობს ცრუ-მორწმუნეთა.
ჩვენც უთხრათ: —წადი და თავი
კედელზე ურახუნეთა.

რაჟდენო! ჩემო ძვირფასო,
როგორ ვსთქვა შენზე ძვირია,
ასე პატარა საქმეზე
რად გაიშავე პირია?!

ნუ თუ არ იცი, რომ სკოლას
მხოლოდ დამხმარე სჭირია?
მაშ უკან უნდა მიტანა,
რაღაც... აგური... კირით.

სამი წელია ბრძოლაა,
ბრძოლა ხმლითა და თოფითა,
რომელიც კიდევ გრძელდება
სასტიკ ბრაზით და ცოფითა.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

სტრატეგიულ მოსაზრებით

ქუთაისის ვენერიული დისპანსრი მოთავსებულია სასტუმრო: „ეკონომია“-ს ახლოს. ეს, ალბად, იმიტომ, რომ სასტუმროდან გამოსულ დაავადმყოფებულ ახალგაზრდას შორს წასვლა არ დასჭირდეს და იქვე ახლოს აღმოუჩინონ მას დისპანსერში საექიმო დახმარება. სასტუმრო მხო-ლოდ ამით ართლებს თავის სახელწოდებას: „ეკონოია“.

შარი.

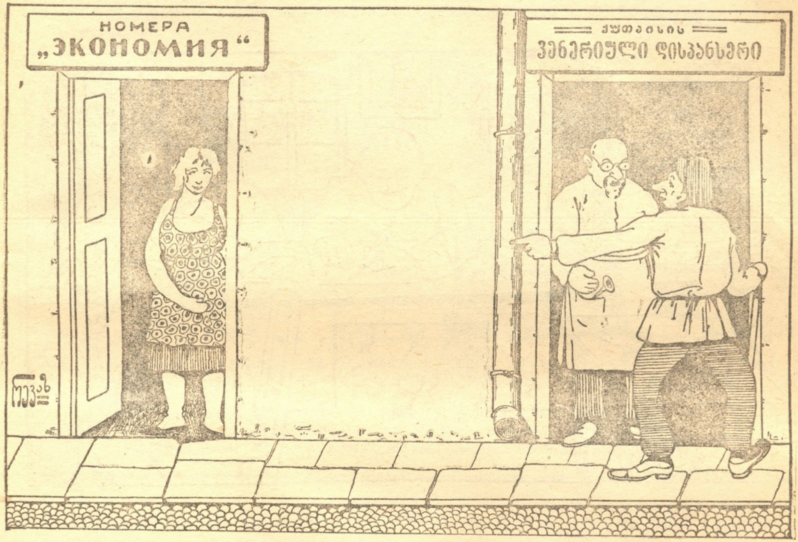

ექიმი: (ავადმყოს) თქვენ შორიდან მოსული ხართ?
ავათმყოფი: არა! აი იმ სასტუმროდან მოვედი.

ვერ გადასწყვიტეს—სად დასდგან,
სკოლა ზევით თუ ქვეითა.
ორთავე ასე ამბობენ:
— მახვილზე დავეხევითა;
თუ რომ ეზოში არ გვექნა,—
ჩვენი ცოცხალის თავითა,
არავის არ დავანებებთ,—
და შუაზე გაგვიყავითა.
მხოლოდ „სამება“ მომხრეა
მას გამარჯვება ერგოსა;
ვინც საშუალებას მისცემს, რომ
მიწებ.. ჩაილობოსა.
ასე ამბობენ ენები,
ენები ბოროტისანი;
და რისთვის არ სურთ ასრულდეს,
მიკვირს, ეს კარგი მიზანი?..

ძმისძმა.

მესტვირული

ვანი

ძნელი არის მესტვირობა
გეფიცებით ხუცის წვერსა;
მიშა მინდა გავაჯავრო,
მაინც ისე ქე მიბღვერსა.
კულტ ფონდისთვის დროზე ილებს
ანარიცხებს, პროცენტებსა;
ორი თვეა სამდივნოში
ვერ ველირსეთ გაზეთებსა.
გოგია ზის მოწყენილი,
ენერგიას ხარჯავს ბევრსა,
ხან მას მიშა ეფერება,
ხან ის მიშას უსვამს ხელსა.
ასე არის, ტარტაროზო,
მუშაობა ვანში დღესა!
ამ ჩვენს „ეპოს“—რათ დასჩემდა
ეს „ყლინწიზმი“—ყოველ თვესა?!

—

ახლა ლეომ გაჰკრა კბილი
საწყალ „ეპოს“—სალაროსა;
(მართლაც ასე სითამამე
მე არ მახსოვს არა დროსა)
თუმცა ლეო გამსახლისკენ
გზას მშვიდობით განაგრძობსა,—

—

ეს სალაროს რაში არგებს,
შიგ თაგვები ხუნტრუცობსა.
ჩვენ ინტელიგენციაც
ძალზე უწყობს „ეპოს“ ხელსა:
ზოგს სამი წლის ნისია აქვს,
ზოგიც ორით იტკბობს ყელსა.
სასადილოც ამ დღეშია:
გამოსვლიპეს შიგნით ფული;
ხომ კი იცით რა კარგია
შემწვარი და მოხრაკული.

—

რევიზია გამოფხიზლდა ,
ტარტაროზო, სტვირის ხმაზე;
„ეპოს“—ფხიზლათ უდარაჯებს,
და მზათ არის მართლის თქმაზე;
თუმც კიდევ ქე წაიხათრებს,
ცოტა ისე „კუჭის ძმაზე“—
მაგრამ უფრო პირდაპირობს,
აულია ხელი თავზე.

—

მინდა უფრო რთული ნაკლი,
დავამღერო კიდევ სხვაზე,
მაგრამ დარჩეს შემდეგისთვის,
სტვირის პირი გადავრაზე!..

კვინტაძე.

ცხვრის

საბჭოთა სავაჭრო ფლოტის სამმართველოს ბათომის განყოფილებაში ბევრი თეთრგვარდიელებია. არა ერთხელ ყოფილა დადგენილება განყოფილებიდან მათი დათხოვისა, მაგრამ ეს ვაჟბატონები დღესაც არხეინად გრძნობენ თავს... რატომაც არ იგრძნობენ: ყოველ კვირა-უქმე დღეს ეკლესიაში გალობენ და ღმერთს „გოსპოდი პომილუი"-ს უმღერებენ... იმშა.

„ბიუროკრატიზმის აღმოფხვრა, საბჭოთა დაწესებულებების ძველ ჩინოვნიკებისგან გაწმენდა, აი ჩვენი მორიგი გასაკეთებელი საქმე „საბჭოთა აპარატის გაჯანსაღების დარგში". (გაზეთიდან)

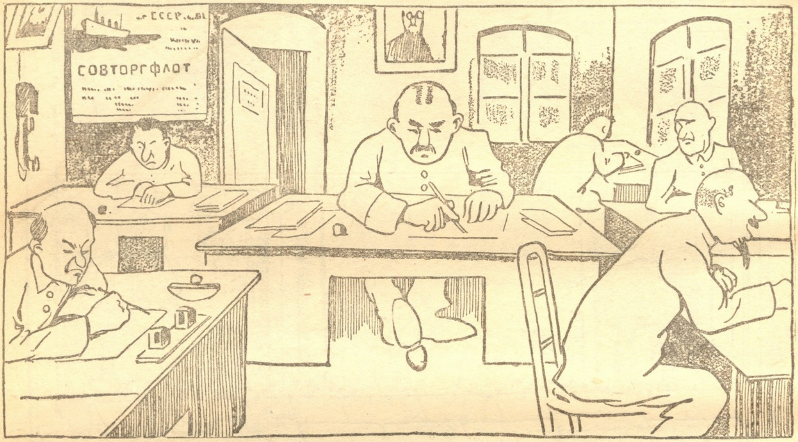

სიყვარულის ახსნისათვის

მართალია: დიდი ნასწავლი კაცი არა ვარ, მაგრამ ყოველ შემთხვევაში ბედს არ ვემდური და ისიც ცხონებულ ბებია ჩემის წყალობით, რომელმაც წერა-კითხვა მაინც მასწავლა. სამი-ოთხი წელი ჯარში დავყავი და რუსული ლაპარაკი იმდენად შევისწავლე, რომ ეხლანდელ გიმნაზისტებს არ ჩამოვრჩები.

ჰო და ასეთი ნასწავლი კაცი ვარ. უკვე 30 წლის გავხდი და არ მეღირსა, რომ ლამაზ გოგოს გვერდში ამოვკროდი. დასწყევლოს ღმერთმა, რამდენი ბებრუცუნა მაჭანკალი არ მოსულა ჩემთან და ვინ იცის ვისი თავი არ შემოუძლევია, მაგრამ არც ერთი სახეში არ დამიჯდა. მე ვინც მომეწონა, იმათ არ მოვეწონე, ყველა გაიძახის:

— ირაკლი (ჩემი სახელია) რა ნასწავლი კაცია?! ცოლად როგორ გავყვები?! ჩემი ქმარი სტუდენტი ან და, დიდი თანამდებობის კაცი უნდა იყოს!

ვიფიქრე:—ნამდვილად უცოლო დავრჩები, თუ რამე ხელობას ხელი არ მოვკიდე-თქო. ხათქვამია: „სწავლა სიბერემდისო". მეც გადავსწყვიტე რაიმე პროფესიისათვის მომეკიდა ხელი, რომ როგორმე ბედი გაძლიმებოდა და ერთი ლამაზი ქალი გვერდში ამომექრა.

შევუდექი ჩემი განზრახვის სისრულეში მოყვანას. გადავწყვიტე პოეტობის შესწავლა, რადგან ადვილ ხელობათ მივიჩნიე და თანაც ქალებში პოეტობას დიდი გასავალი აქვს. შევუდექი ლექსების წერას, და პირველ თემად სიყვარულის ლექსების დაწერა ავირჩიე, რადგან ამ გზით უფრო ადრე მივაღწევდი ჩემს მიზანს.

ერთი ლამაზი გოგო მყავდა ამჩნეული და ჩემი გული და სული მუდამ მასთან იყო. და, აი, პირველი ჩემი ლექსი მას მივუძღვენი. რა არ დავსწერე და როგორ არ შევაქე!! არც ერთი მისი სხეულის ნაწილი არ დამიტოვებია, რომ კოცნა არ მიმეძღვნას, და ბოლოში პასუხს ვსთხოვდი. იმდენად ლამაზად დაწერილი მივიჩნიე ჩემი წერილი, რომ ბედს ვიწყევლიდი, თუ რატომ ადრე არ მომივიდა თავში ასეთი აზრი.

მუდამ იმას ვფიქრობდი:- ვინ იცის როგორ იმოქმედოს ამ ჩემმა წერილმა სონიკოზე და ნაცვლად პასუხისა, სახლში არ მომადგეს!?

გავიდა რამოდენიმე დღე და პასუხი არ არის.

ერთ დღეს რაღაც ქაღალდი მოიტანეს. მე სონიკოს წერილი მეგონა და სიხარულით ნუკრისავით შევკოტ-

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ქურქოსანნი

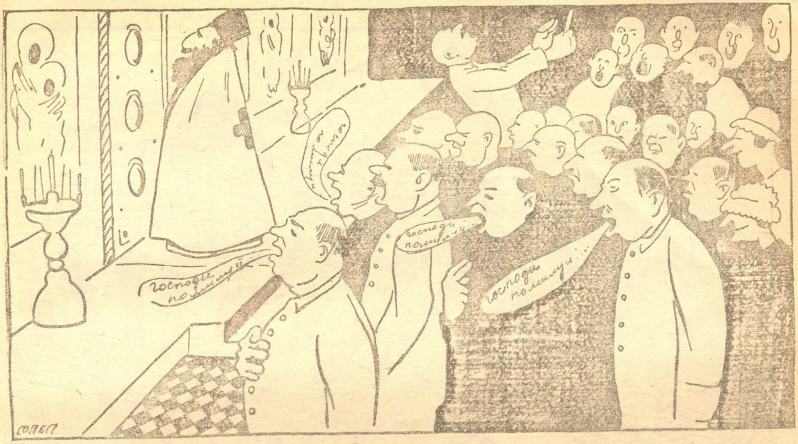

ესტუმრება ეკლესიას მგალობელთა დიდი გუნდი;
ლოცულობენ:—ძველო დროო, ისევ-ისევ დაგვიბრუნდი;
გელოდებით ამდენ ხანსა... ზიზღით ვუცქერთ ჩვენ ამ სოფელს.—
ხელს გააქნევს აქ ლოტბარი, რომელიც ჰგავს მეფისტოფელს;
გუნდი გალობს:—ღმერთთო, მადლი შენი რისთვის მოგვაკელი?
შენ მანდ გყავდეს ნიკოლოზი, დაგვიბრუნე ჩვენ ვრანგელი.

რიალდი... მაგრამ როცა წავიკითხე და სასამართლო მიზარებდა როგორც ბრალდებულს, ყურები ჩამოვყარე და გაშიკვირდა; არ ვიცოდი თუ რა დანაშაული მედებოდა.

სასამართლოში გამოვცხადდი.

— ბრალდებული ირაკლი პოეტაძე აქ არის?

— აქა ვარ, ბატონო სუდია.

— თქვენი სახელი და გვარი?

— ირაკლი პოე·აძე.

— პროფესია?

— გლეხი, მიწის მუშა, მაგრამ ეხლა პოეტო ა დავიწყე.

— რა განათლების ხართ?

— ბებია ჩემის წყალობით წერა-კითხვა შევისწავლე; ჯარში რუსული ვისწავლე.

— რომელ პარტიას ეკუთვნით?

— ბატონო სუდია, არც ისე მდიდარი გლეხი ვარ, რომ პარტიობით ვყიდდე რამეს, რაც მომდის სახლში მჭირდება. ეგებ ვინმემ შეცდომაში შეგიყვანათ!

— მაგას ვინ გეკითხება?!—ბოლშევიკი ხარ თუ მენშევიკი.

— არა, შენი ჭირიმე, არც ერთი მინდა და არც მეორე.

— თქვენ არ ცდილხართ გაგეპატიურებიათ სოფიო წკინტაძე?

— არა ჩემო ბატონო, არც კი მიფიქრია! ისე შორიდან მომწონს მარტო.

ბრალდებულო პოეტაძე, იცით თუ არა თქვენ, რომ ცრუ ჩვენებისათვის დაისჯებით? თქვენ გბრალდებათ: სონიკო უჯმაჯურიძის წერილობით შეურაცყოფა.

— რას ბრძანიბთ, ბატონო სუდია! შეურაცყოფა კი არა, სონიკო ყველაფერს მირჩევნია და ნიავს არ მივაკარებ, მაგას როგორ გაუბედავდი? ეგებ ვინმემ მოიგონა რამე? პირადათ სონიკოს უნდა შეეკითხოთ; მას გამოუძახეთ.

— ჰოი, შე წუწკო შენა!? შემომძახა სონიკომ,— როგორ გაბედე ასეთი წერილის მოწერა?!

მაშინ კი მივხვდი, რომ ჩემს პოეტობას დაუღუპივარ.

...გამსახლში 1 ნახ. წლით მოთავსება. განაჩენი საბოლოოა: გასაჩივრება არ შეიძლება. ყოჩაღ პოეტობავ!

ხოფ·კლი.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მეგობრული შარჟი

ძველი რევოლიუციონერი არაქელა, რომელმაც დაამთავრა ქართული მუშ. ფაკი. მიღიბულია სახელმწიფო უნივ ერსიტეტში სტუდენტად.

მახსოვს პირველად დიდი ხნის წინედ,
სასწავლებელში რომ მივეწარე,
მაშინაც მქონდა ეს ყალიონი,
მას შემდეგ მე მას არ გავეყარე.

სტამბა „კომუნისტი“ კამოს ქ. № 68